

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona - Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/10 i 3/23) na prijedlog Ministarstva za boračka pitanja, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 12. sjednici, održanoj dana 24.03.2023. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Prima se na znanje Informacija o vanrednoj novčanoj pomoći za potrebe branilaca i članova njihovih porodica za 2022. godinu Ministarstva za boračka pitanja.

II.

Informacija iz tačke I. nalazi se u prilogu i čini sastavni dio ovog zaključka.

III.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

PREMIJER

Amra Mehmedić

Broj: 02-_____/23

Datum, 24.03.2023. godine

Z e n i c a

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo za boračka pitanja,

1x a/a.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosna i Hercegovina
Zeničko-dobojski kanton
MINISTARSTVO ZA BORAČKA PITANJA

I N F O R M A C I J A

o vanrednoj novčanoj pomoći za potrebe branilaca i članova njihovih porodica
za 2022.godinu

Zenica, mart 2023.godine

I. Uvod

Stanje političke, ekonomske, socijalne neizvjesnosti u našoj državi direktno se odražava na stanje i uslove življenja cjelokupne populacije, a posebno branilaca i članova njihovih porodica, kao posebno ranjive kategorije stanovništa, koji uz izbor ostanka, a radi patriotizma treba i zaslužuje elementarne uslove življenja, koji su često na minimumu ili ispod minimuma uslova življenja.

Poskupljenja osnovnih životnih namirnica, povećani troškovi života, odnosno nemogućnosti obezbjeđenja osnovnih životnih uslova, dio ove populacije dovodi do stanja socijalne potrebe, obzirom da zbog narušenog zdravlja nisu u mogućnosti obezbijediti sebi i porodici minimum egzistencije ili su postojeća primanja nedovoljna da mogu pokriti troškove života koji su iz dana u dan sve veći. Nerjetki su natpisi na portalima, po novinama, kao i televizijskim emisijama koji svakodnevno ukazuju na takve slučajeve koji žive na granici ljudskog dostojanstva.

Nastojanja u smislu poboljšanja uslova života, odnosno ublažavanja uzroka teške socio-ekonomske situacije i potrebe osiguranja neophodnih sredstava, trajan je zadatak cjelokupne zajednice, ali i obaveza Ministarstva, putem kojeg je i normativno regulisana ova oblast sve sa ciljem da se postojeće stanje ublaži i poboljša imajući u vidu eksplicitnu obavezu države prema braniocima i članovima njihovih porodica.

U tom smislu Ministarstvo za boračka pitanja, kao nadležni organa za pitanja branilačko-invalidske zaštite uz neupitno razumijevanje i podršku Vlade Zeničko-dobojskog poduzima sve mjere i radnje da socio-ekonomski položaj ove populacije dovede u stanje koje ova populacija zaslužuje i koje im nesporno pripada imajući u vidu njihov doprinos u proteklom odbrambeno-oslobodilačkom ratu.

II. Normativno regulisanje

Pravo na vanrednu novčanu pomoć u segmentu ostvarivanja dopunskih prava branilaca i članovi njihovih porodica na području Zeničko-dobojskog kantona uređeno je:

1. Zakonom o pravima branilaca i članova njihovih porodica („Sl. novine Federacije BiH“, broj: 33/04, 56/05, 70/07, 9/10 i 90/17 i 29/22)-član 30. koji glasi „Kantonalni organi svojim propisima osiguravaju i druga dopunska prava u skladu sa odredbom člana 7. ovog Zakona, prvenstveno za najugroženije kategorije.“
2. Zakonom o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica („Sl. novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 1/14) (u daljem tekstu: Zakon) -član 5. tačka e), a u vezi sa Poglavljem V.-Vanredna novčana pomoć-član 18. i 19. Zakona, gdje je u predmetnom članu 19. navedeno "Vlada Kantona će posebnim propisom utvrditi visinu novčanih sredstava koja mogu biti odobrena u svrhu vanredene novčane pomoći, uvjete, način i postupak dodjele istih, kao i ostala pitanja od značaja za ostvarivanje ovog prava".
3. Uredbom o vanrednoj novčanoj pomoći braniocima i članovima njihovih porodica („Sl. novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 4/14, 1/18 i 15/21) (u daljem tekstu: Uredba) kao podzakonskim aktom, utvrđeni su uvjeti, način i postupak ostvarivanja prava na novčanu pomoć za osnovne potrebe branilaca i članova njihovih porodica koji imaju prebivalište na području Zeničko-dobojskog kantona, kao i povratnike u Republiku Srpsku koji ostvaruju osnovna prava iz branilačko-invalidske zaštite u gradovima/općinama.
4. Programom utroška sredstava Budžeta Zeničko-dobojskog kantona za 2022.god. planiranih na razdjelu Ministarstva za boračka pitanja („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“ broj: 1/22, 14/22) usvojenog Zaključkom Vlade Kantona broj: 02-11-12015/22 od 04.08.2022.god. (u daljem tekstu: Program utroška), kojim je stavljen van snage raniji Program utroška sredstava Budžeta Zeničko-dobojskog broj: 02-11-1196/22 od 20.01.2022.god. na razdjelu 24, budžetska organizacija 01, potrošačka jedinica 0001, ekonomski kod 614200-„Tekući transferi neprofitnim organizacijama“ subanalitika OAD 213 „Vanredna novčana pomoć“ planirana su sredstva u iznosu od 85.000,00 KM. Odlukom o preraspodjeli rashoda u Budžetu Zeničko-dobojskog kantona za 2022.god. broj: 07-03-01/11-480-3-1/22 navedeni iznos umanjen je za 30.000,00 KM, odnosno opredjeljen je *konačan iznos sredstava za navedenu namjenu u iznosu od 55.000,00 KM.*

III. Realizacija prava u 2022.godini sa tabelarnim pregledima strukture utroška

Vanredna novčana pomoć (kao jedno od dopunskih prava) utvrđeno Zakonom podrazumijeva ostvarivanje prava na novčanu pomoć za osnovne potrebe branilaca i članova njihovih porodica u slučajevima vanrednih okolnosti, kao što su elementarne nepogode i nesreće, smrt i bolest člana porodičnog domaćinstva, kao i u drugim slučajevima koji uzrokuju tešku ekonomsku situaciju i potrebe osiguranja neophodnih sredstava, kako je i definisano članom 1. stav (2) Uredbe.

Sužavanjem i svođenjem mogućnosti ostvarivanja ovog vida dopunskog prava u slučajevima „vanrednih okolnosti“, proizvod je „prava na novčanu egzistencijalnu naknadu“, koje je za demobilizirane braniocce utvrđeno Zakonom o pravima demobiliziranih branilaca („Sl. novine FBiH",broj: 54/19) i na području Zeničko-dobojskog kantona realizuje se od budžetske 2020.god. donešenjem provedbenog propisa-Uredba o novčanoj egzistencijalnoj naknadi za demobilizirane braniocce („Sl. novine ZE-DO kantona",broj: 6/20, 15/21 i 18/22), kojom su decidno definisani uvjeti, način i postupak ostvarivanja prava za demobilizirane braniocce koji nemaju navršenu dob od 57 godina, odnosno pravo u tom smislu sa navršenih 57 godina i više podnošenjem zahtjeva kod nadležnog prvostepenog organa demobilizirani branioci ostvaruju sredstvima budžeta Federacije BiH, a pod uslovom da su prijavljeni kao nezaposlena lice kod nadležne službe za zapošljavanje najmanje godinu dana prije podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava, te drugim kumulativno utvrđenim uvjetima.

Iz tih razloga, u početku je bila intencija da se ide na smanjenje utroška sredstava sa ovog transfera, te je u 2021. došlo do znatnog smanjenja planiranih sredstava, do momenta obustave prijema zahtjeva na protokolima općina/gradova, ali zbog pritiska i interesovanja, ali i objektivnih potreba imajući u vidu prilično narasle troškove života planirana sredstava na transferu za navedeu namjenu su i uvećana, kako je naprijed i istaknuto.

Pored toga, dio sredstava bio je preusmjeren /u postupku rebalansa Budžeta ZE.DO kantona/ za realizaciju prava na novčanu egzistencijalnu naknadu, koji pokazalo se samo djelomično može zadovoljiti potrebe ove populacije i nisu odraz stanja na terenu imajući u vidu narasle troškove života.

Naime, životne situacije koje uzrokuju pogoršanje socio-ekonomske situacije, te nemogućnost obezbjeđenja nužnih novčanih sredstava su svakodnevne, od kojih ističemo samo dio vanrednih okolnosti koje branioci i članovi njihovih porodica nisu i nebi mogli riješiti bez pomoći države, kao što su: pomoć u obezbjeđenju sredstava za dokup staža /preduzeća, firme u stečaju/; česti slučajevi prevarenih žiranata po osnovu raznih vrsta kreditnih zaduženja s prijetnjama prinudnog izvršenja /pljenidbe/; pomoć u nabavci skupih, a nužnih udžbenika; razne vrste utuženja po osnovu komunalnih usluga; pomoć u obezbjeđenju sredstava za življenje od vlastitog rada /pomoć u nabavci stočnog fonda/; pomoć u nabavci i obezbjeđenju sjemenskog materijala, kako za proljetnu, tako i za jesenju sjetvu; poplave, požari i sl.,kao i niz drugih vanrednih okolnosti koji dovode do pogoršanja socio-ekonomske sitacije i nemogućnosti obezbjeđenja neophodnih novčanih sredstava., a isti podrazumijevaju posebne slučajeve s potrebom hitnog rješavanja. U praksi su to uistinu teški/posebni slučajevi koji iziskuju hitno rješavanje, a proizvod nastale vanredne okolnosti. Pored navedenih slučajeva, nerjetka su i obraćanja za pomoć u; školovanja/doškolovavanja/prekvalifikacije radi mogućnosti zaposlenja, radi uginuća i stradnja stočnog fonda, kao i ostale situacije koje iziskuju osiguranje neophodnih sredstava.

Sužavanje u podzakonskom aktu , s akcentom prioritarno na „ vanredne okolnosti,, je definisano u članu 2. stav (2) Uredbe u kome je decidno navedeno „ Pravo na vanrednu novčanu pomoć ne mogu ostvariti demobilizirani branioci kojima je rješenjem nadležne gradske/općinske, kantonalnog ili federalnog organa priznato pravo na novčanu egzistencijalanu naknadu, osim u slučajevima definisanim članom 12. ove Uredbe.

Član 12. /Posebni slučajevi/ Uredbe podrazumijeva posebne slučajeve koji nisu definirani Uredbom, a po svemu su specifični i zahtijevaju hitno rješavanje, za koje na zahtjev prosljeđen od gradske/općinske službe i uz obrazložen prijedlog Komisije, odobravanje vrši ministar Ministarstva.

Napominjemo, da je prijedlog Komisije za vanrednu novčanu pomoć a kroz druge mjere poticaja sa „Transfera poticaj zapošljavanju branilaca i članova njihovih porodica,, realizovana pomoć u iznosu od 5.000,00 KM za demobiliziranog branioca, radi uplate doprinosa za ostvarivanje prava na penzionisanja. Odobrena sredstva su uplaćena i izvršeno je pravdanje namjenskog utroška,

odnosno podnosilac zahtjeva je ispunio uslove i penzionisan je.

Treba istaći, da su bila i nerjetka direktna obraćanja Ministarstvu sa različitim problemima, kojim pripadnici branilačke populacije ukazuju i mole za pomoć zbog teške socijalno-ekonomske situacije, što je nesporno uzročno-posljedično povezano sa učešćem u ratu. Svi takvi slučajevi upućivani su na podnošenje zahtjeva kod nadležnih prvostepenih organa za poslove branilačko-invalidske zaštite.

Članom 2. Uredbe utvrđeni su korisnici prava i to : dobitnici ratnih priznanja ili odlikovanja, ratni vojni invalidi, demobilizirani branioci koji su u periodu od 06.04.1992. do 23.12.1995.god godine u sastavu OS proveli najmanje 24 mjeseca, odnosno 12 mjeseci ukoliko su u OS pristupili kao maloljetna lica ili 6 mjeseci po punoljetstvu; članovi porodica šehida, poginulih, umlih i nestalih branilaca i umlih ratnih vojnih invalida, te članovi uže porodice poginulih, umlih ili nestalih dobitnika ratnih priznanja ili odlikovanja;, a članom 3. Uredbe posebni korisnici; udovice umrlih demobiliziranih branilaca, koji su u redovima OS proveli najmanje dvije godine u periodu propisanom u članu 2. stav (1) tačka c) Urebe i koja je sa istim živjela u braku najmanje dvije godine dana prije smrti, pod uvjetom da nema druge prihode i da nije stupila u brak ili vanbračnu zajednicu; roditelji umrlih ratnih vojnih invalida ili demobiliziranih branilaca koji su u redovima OS proveli najmanje dvije godine u periodu propisanom u članu 2. stav (1), tačka c) ove Uredbe, ukoliko su ih isti izdržavali posljednjih godinu dana prije smrti;

Posebni uvjeti za ostvarivanje prava na vanrednu novčanu pomoć utvrđeni su članom 4. Uredbe, koji se primjenjuju kumulativno, a od kojih su i uvjeti da sredstava za naznačene potrebe nisu ostvarili po nekom drugom pravnom osnovu, te da ukupna primanja porodičnog domaćinstva (uključivo primanja po osnovu branilačko-invalidske zaštite) ne prelaze iznos od 50% prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji Bosne i Hercegovine u prethodnoj kalendarskoj godini, prema podacima Zavoda za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine.

Prema podacima Zavoda za statistiku prosječna neto plaća isplaćena u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2021.god. bila je 996,00 KM, odnosno 50% je 498,00 KM što je bio propisani cenzus za ostvarivanje prava na ovaj vid pomoći.

U II-gom dijelu Uredbe- Postupku dodjele pomoći definisan je postupak podnošenja zahtjeva, potrebna dokumentacija, rad gradske/općinske komisije, postupak po zahtjevu, rad komisije Ministarstva, odobravanje sredstava, izdavanje rješenja, rješavanje po žalbi, kao i dostava i pravdanje sredstava.

U postupku po zahtjevu gradska/općinska služba formira komisiju u čiji rad su obavezno uključeni i predstavnici branilačkih udruženja. Zadatak Komije je da: a) utvrdi kompletnost podnesene dokumentacije i zahtjeva otklanjanje uočenih nedostataka i eventualnu dopunu dokumentacije; b) u slučaju potrebe izvrši neposredan uviđaj u stvarima iz zahtjeva; c) sačini izvještaj o socijalno-ekonomskoj situaciji podnosioca zahtjeva i njegove porodice, te pod d) predloži odbijanje zahtjeva ili odobravanje pomoći.

Na osnovu prijedloga Komisije gradska/općinska služba donosi rješenje o priznavanju prava na novčanu naknadu u iznosu do 300,00 KM ili rješenje o odbijanju zahtjeva. Za odobravanje sredstava u iznosu većem od 300,00 KM, obrazložen prijedlog sa kompletnom dokumentacijom podnosioca zahtjeva dostavlja se Ministarstvu na rješavanje.

Dostavljene prijedloge za odobravanje pomoći razmatra tročlana komisija, koju posebnim rješenjem imenuje ministar Ministarstva. Zadatak Komisije Ministarstva je da razmotri dostavljene prijedloge gradskih/općinskih službi, izvrši uvid u priloženu dokumentaciju, konstatuje ispravnost postupka, te dostavi ministru Ministarstva obrazložen stav o odbijanju ili opravdanosti zahtjeva sa prijedlogom o dodjeli pomoći. U svom radu po podnesenim zahtjevima, Komisija Ministarstva ima pravo vršiti provjeru podnesene dokumentacije, tražiti dopunu iste, te u posebnim slučajevima izvršiti i neposredan uviđaj u stvarima iz zahtjeva.

Članom 13. Uredbe definisano je odobravanje sredstava, odnosno na osnovu prijedloga Komisije o dodjeli sredstava po podnesenim zahtjevima u pojedinačnim iznosima, koji ne prelaze iznos od 1.000,00 KM odlučuje ministar Ministarstva, a na obrazložen prijedlog Ministarstva, zaključak o odobravanju dodjele sredstava u iznosu većem od 1.000,00 KM donosi Vlada Kantona.

Shodno odredbi člana 19. stav (2) Uredbe Komisija Ministarstva je u 2022.god. povremeno vršila/obavila propisani nadzor na provođenju Uredbe, te u propisanoj proceduri nalogala otklanjanje

uočenih nedostataka u slučajevima nepravilne primjene odredbi materijalnog propisa. .

Uredbom je propisano i da vanredna novčana pomoć može biti odobrena samo jednom u toku kalendarske godine, a sredstva za ostvarivanje prava osiguravaju se u Budžetu Zeničko-dobojskog kantona u skladu sa prilivom sredstava.

U nastavku iznosimo tabelarne preglede utroška sredstava sa transfera OAD 213 „Vanredna novčana pomoć,, sa razdjela Ministarstva za boračka pitanja i to;

Tabela br. 1.-Pregled podnesenih zahtjeva i odobrenih pomoći po općinama/gradovima

R.br.	Općina/grad	Podneseno zahtjeva	Odobreno	Odbijeno	Iznos sredstava	Pomoć do 300,00KM	Pomoć preko 300,00KM
1	Breza	15	13	2	6.300,00	7	6
2	Doboj-jug	1	1	0	500,00	0	1
3	Kakanj	2	2	0	800,00	0	2
4	Maglaj	3	2	1	700,00	1	1
5	Olovo	14	6	8	4.250,00	0	6
6	Tešanj	20	17	3	4.900,00	16	1
7	Usora	3	3	0	1.100,00	0	3
8	Vareš	4	4	0	2.900,00	0	4
9	Visoko	4	2	2	1.500,00	0	2
10	Zavidovići	19	19	0	8.100,00	13	6
11	Zenica	34	20	14	10.450,00	0	20
12	Žepče	16	14	2	6.850,00	0	14
Ukupno:		135	103	32	48.350,00	37	66

Shodno navedenom izvršenje je u procentu od 87,91 % u odnosu na planirana sredstva u Budžetu Zeničko-dobojskog kantona na transferu Ministarstva za navedenu namjenu.

Tabela br. 2.-Pregled odobrenih pomoći po općinama/gradovima i kategorijama

	Općina/grad	Odobreno po kategorijama			Ukupno
R.br.		RVI	PPB/PŠ	DB	
1	Breza	0	0	13	13
2	Doboj-jug	0	0	1	1
3	Kakanj	0	0	2	2
4	Maglaj	0	0	2	2
5	Olovo	0	0	6	6
6	Tešanj	1	0	16	17
7	Usora	1	1	1	3
8	Vareš	1	0	3	4
9	Visoko	0	0	2	2
10	Zavidovići	3	1	15	19
11	Zenica	7	0	13	20
12	Žepče	5	1	8	14
Ukupno:		18	3	82	103
%		17,47%	2,91%	79,62%	100%

Zaključna razmatranja

Obaveza kantonalnih organa je da svojim propisima osiguraju realizaciju dopunskih prava za branioce i članove njihovih porodica na području Zeničko-dobojskog kantona, vodeći pri tome računa prioritarno o pravu po osnovu statusa branioca i člana njegove porodice, pri tome imajući u vidu i specifičnosti uslova življenja koji dovode do stanja socijalne potrebe i uzrokuju tešku ekonomsku situaciju i potrebu osiguranja neophodnih sredstava.

U tom smislu, a kako je i regulisano važećim propisima iz oblasti branilačko-invalidske zaštite, ovo Ministarstvo će i u narednom periodu voditi posebnu brigu o realizaciji ovog prava, kao prava na novčanu pomoć za osnovne, egzistencijalne potrebe branilaca i članova njihovih porodica.

Osnovni cilj je, uz prisutan segment u vidu socijalne zaštite ove kategorije (za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba) i pomoć u slučajevima vanrednih okolnosti, koje pojedinac ne bi mogao, ili bi teško prevazišao bez pomoći društvene zajednice, kao i pomoć pojedincu/branioцу i članovima porodica da na drugi način i vlastitim radom obezbijedi bolje i kvalitetnije uslove življenja.

Obzirom na protok vremena od završetka rata i agresije na našu zemlju, može se konstatovati da je u strukturi ove kategorije sve manje radno-sposobnog stanovništva, nego lica i porodice u stanju socijalne potrebe, obzirom i na narušeno zdravstveno stanje uzročno posljedično-povezano sa učešćem u ratu, te je ovaj vid pomoći još uvijek nužda i potreba.

Imajući u vidu navedeno, stav Ministarstva da je izdvajanje sredstava za navedenu namjenu u Budžetu Kantona opravdalo svoju svrhu, te bi se trebalo voditi računa da se poveća iznos raspoloživih sredstava na transferu za navedenu namjenu u budžetskoj 2023. godini.

Uz propisanu obavezu i nadležnost ovog Ministarstva, briga za pripadnike branilačke populacije obaveza je i dug cjelokupne društvene zajednice, sve sa ciljem poboljšanja socio-ekonomskog položaja.

Broj: 13/03-2-2-37-13- 3375/22.

Zenica, mart 2023. godine

MINISTAR

Adnan Sirovica

